

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Gredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawdall ave.
Office of publication:
2657 S. Lawdall ave.
Telephone: Lawdall 4635.

LETO—YEAR XX.

Chicago, Ill. Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., četrtek, 17. julija (July 17) 1919.

Subscription \$4.00 STEV.—NUMBER 167.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

CENA NEODNODNO POTREBNIM ŽVILOM PLEZA NAVZGOR.

TRGOVSKI SVET SVOJE VERUKE ZA TA POJAV.

Delavski svet vidi to veruko v drugi loči.

Chicago, Ill. — Cene živilom se vedno plezajo navzgor, kar potrdi preiskava mestnega zdravniškega departmanta. Poročila o narajočih draginjah niso ogibanja, ampak so uradno dogmata stvar. V enem samem tednu so se nekatere živila podražila za tri in dvajset odstotkov, kar nam kaže naslednja tablica:

Prejeto	Prejšnji teden
Črna kava	\$1.25
Črna kava	\$1.25
Črna kava	\$1.25
Črna kava	\$1.25
Črna kava	\$1.25
Črna kava	\$1.25
Črna kava	\$1.25
Črna kava	\$1.25
Črna kava	\$1.25
Črna kava	\$1.25

Stalno se cena povzbuje kavi in ananasa, odkar je bil podpisano premije, trgovci pa govorijo, da pojde cena še navzgor. Trgovci trdijo, da brazilijanska vlada drži v zalogi tri milijone vreč kave in da je bila letos kavina letina slaba. Taka pojava kaže, da trgovski svet za podražitev drugih živil. V zagovarjanju draginje igra veliko vlogo tržni zakon o prihodu blaga na trg in po zahtevanju blaga na trg. Star igrovor, ki vedno drži, kadar drugi odneha.

V delavskih krogih pravijo, kako je bilo sploh mogoče podražiti govedino in telečino, ko so karji poročali, da je cena govedine padla v trgovini za 10%. Pri tem se ne morejo zavedati, da tržni zakon, kajti pred par dnevi so se zastopniki mesarjev in živinorejcev dogovorili, da prične s kampanjo, da ljudstvo seče po mesu, ker ga je preveč v trgu.

Neki znan delavski voditelj je dejal, da podražitev moka in zelnice koruze dokazuje, da gotovi profitarji krogi z različnimi manipulacijami vstavljajo draginjo, kajti letošnja letina je najboljša, kar jih pozna zgodovina Zdravne države. Take letine so ni bilo. Stare pšenice so niso porabili, letošnja pa se mlajšo v južnih državah. Pri pšenici se ne more izgovarjati, da je premalo prihaja na trg. Če res ni pšenice na trgu, potem je od trga umetno zadržana, da grede cene kvitko. Tako je tudi z drugimi poljedelnimi produkti. Taka je občna sodba v krogih strokovno organiziranega delavstva o draginji, ki se loči od sodbe trgovcev.

KAZNENOST SE JE POSLOVIL PO FRANCOZSKEM NAČINU.

Michigan City, Ind. — 41-letni George Marlow, obojen redni u-mora, se je poslovil od kazniške karnice, ne da bi jedrja vprašal za dovoljenje. Marlow je dejal, da je bolan, ko je izbruhnil ogenj. Drugi kaznenci so odšli, da pogase ogenj, Marlow je pa porabil ugodno priliko in pobegnil.

Marlow je v letu 1916 umoril nekoga Walter Johnsona. V kaznišnici je bil nastanjen od leta 1917 dne 17. aprila.

Vihar potopi 21 ladij v čilski loči.

Valparaiso, Chile. — Silni vihar, ki je divjal tukaj v soboto in nedeljo, je potopil 21 ladij v tujkajnem pristanišču; 87 oseb je izgubilo življenje, toda številno krtev bo morda večje. Materijalna škoda se ceni na 200 milijonov dolarjev.

Maročanski četniki v boju s Španci.

Madrid. — Uradno poročajo, da je maročanski brigand Haisuli v soboto napadel s svojimi četami španske stražne postojanke med Larochem in Tzuanom. Bitka se nadaljuje z velikimi izgubami na obeh straneh.

VESTI O NOVIH SOVJETSKIH ZMAGAH NA VZHODU.

London, 16. jul. — Iz Moskve poročajo, da so sovjetke čete okupirale Jekaterinograd, ki je bil približno eno leto v Kolčakovih rokah. Na jugu je rdeča armada pričela protiofenzivo proti Denikin in reokupirala je dva mesta.

RUDARSKA STAVKA V ANGLIJI; BOJAZEN.

1800 rudarjev zastavkalo in ostali se pripravljajo za boj.

SOVJETSKI SISTEM PRI HAJA?

London, 16. jul. — Rudarji v Snowdownu in Tilmanstonu blizu Canterburyja, 1300 po številu, so zastrajkali. Zahtevajo znižanje delavnika na šest ur in pol in grozijo, da pokličejo v stavko tudi uslužbenice pri sesalnikih, valed česar mora voda zaliti rove.

Poroča se tudi, da so tisoči rudarjev v okolišču Yorkshira prekinili pogodbe z delodajalci in se pripravljajo na generalno stavko. Robert Smillie, voditelj rudarjev, je izjavil te dni v Keewicku: "Ako je vlada prešla, da bi socializirala rudnike, tedaj je naša dolžnost, da pomagamo vladi in jih podpiramo sami."

Pesimisti, ki že dalj časa opazujejo bojviti duh angleškega delavstva, posebno rudarjev, železniki in transportnih delavcev, napovedujejo, da je zdaj prišel čas največje socialne krize v Angliji, ki morda prejšnjim prišee sovjetski sistem.

SENATNI ODESK ZAHTEVA PODROBNA POJASNILA O MIROVNI POGODBI.

Washington, D. C. — Senatni odesk za zunanje zadeve je odobril resolucijo senatorja Johnsona iz Kalifornije, ki priporoča, da predsednik da pojasnila o vseh določbah v mirovni pogodbi. Daje zahteva resolucija, da se odesku izroči našt za ligo narodov, ki ga je predložil predsednik mirovni konferenci in je bil po njegovih besedah odklonjen, da se ugodni britakemu načrtu. Ravno tako zahteva tudi stenografske zapiski o mirovni konferenci.

Senator Johnson je rekel, da hočejo izvedeti, kako se je zadevala Japonska v vojni in kakšno stališče je zavzemala. Odesk je sklenil z devetimi prot štirim glasovom, da priporoči senatu resolucijo senatorja Boraha, ki zahteva, da predsednik izroči protestno kopijo, v kateri so državni tajnik Lansing, Henry White in general Bliss protestirali, da se izroči Šantung Japonski.

Odesk je dalje ugodno priporočil resolucijo senatorja La Folletteja, v kateri vprašuje, zakaj so Združene države dovolile, ki imajo protektorat nad Nikarago, da so nikaraguanke čete vdrele v Kostariko in zakaj ni bilo dovoljeno Kostariki podpisati mirovne pogodbe.

Senator Hitchcock se je zopet vrnil v Washington in je telefonično vprašal predsednika, kdaj želi stopiti pred odesk za zunanje zadeve.

Predsednik je kasneje sporočil, da ne želi iti v kapitol, ampak da se želi sestati z odeskom v Beli hiši.

Nekateri člani odeska nočejo v Belo hišo, ker se boje, da jim bodo zaupane zaupne reči.

Senator McKellar, zagovornik ustave lige narodov, se je zglašil pri predsedniku, toda dejal je, da se je o predsednikom razgovarjal le o patronaži.

KONGRES NASTOPI PROTI PROFITARJEM.

IMENOVAN JE POSEBEN ZBORNICNI ODBOR.

Uvedel bo preiskavo in izdelal potrebne zakone.

Washington, D. C. — Tudi v kongresniške kroge je prodrl prepričanje, da so pravi provzročitelji nepokoja v industriji profitarji, ki navijajo cene navzgor izgovor profitarjskih namerov. Te profitarje je treba ukrotiti, ki sicer vpijejo, da so patrijotični ljudje, v resnici pa izrabljajo sedanjí položaj, da obogate čez noč in k nagrabljenim milijoncu nagrajijo nove milijone.

Predsednik kongresne zbornice, Gillet, je imenoval v smislu Johnsonove resolucije odbor šestih članov, ki ima nalogo, da uvede preiskavo glede sedanje draginje in predlaga postavke, po katerih bodo profitarji obžetno kaznovani.

Profitarje so dolgo čas svarili, da naj nikar preveč ne napenja strune, ker zna poiti. Zdi se, da so bila vsa taka svarila od strani vlade bob ob steno. Profitarji so dalje peli svojo pesem in z različnimi manipulacijami držali umetno živila. Končno se je vrgla nil potrpeljivosti merodajnim faktorjem, ker so spreviedli, da lepe besede nič ne izdajo.

Fakt je ta, da profitarji ne bodo odjenjali s svojo igro, dokler ne bodo nad njimi visela ostre kazni kot Damoklejev meč. Pa še potem bodo nekateri najpožrenejši profitarji skušali nadaljevati svojo igro in jo bodo tudi najbrž nadaljevali, dokler jih ne doseže roka pravice.

Profitar je najbolj nizki človek. S svojim profitarstvom odtegujejo delavskim otrokom živež od ust, da so podhranjeni. Skodotorej ne delajo le ljudstvu, ampak tudi državi, kajti če so otroci podhranjeni, ne mora vzrasti krepka mladina, ki je podlaga vsaki državi. Če vzraste telesno zanikerna mladina, tedaj je država prizadevala direktno na svojih delavnih močeh, ki so važne za produkcijo na polju in v industriji. Tako vidimo, da profitar izvrši s svojim profitarstvom postopanjem sločin proti državi in ljudskemu blagostanju. Za to pa tudi nobena kazni ne preostaa za profitarje. In če kongres določi najstrožje kazni za te vrste ljudi, ameriško ljudstvo se bo strinjalo z njim.

DELAVCI V VELIKIH TOVAR- NAH SE ORGANIZIRAJO.

Chicago, Ill. — Delavci pri Cranovi kompaniji so se na stavki. Okoli tovarne stoji velik kordon policije, delo v nji je ustavljeno. Delavci zahtevajo predvsem priznanje strokovne organizacije, ker se zavedajo, da lahko izgube vse pridobitve, če niso organizirani. Poleg te zahteve so delavci predložili še mezdne zahteve.

Med jeklarskimi delavci v So. Chicagu tudi vre. V teh jeklarnah dela od 18,000 do 20,000 delavcev. Kompanijski uradniški govore, da ni nevarnosti za stavko, ali dejstvo, da se je sklicala konferenca kompanijskih uradnikov, da se nekaj kuha. Konferenca kompanijskih uradnikov se ne sklicujejo zastoj. Na tej konferenci bodo najbrž razpravljali, na kakšen način se da odvrniti stavka.

WILSON VABI SENATORJE NA PRIVATNO KONFERENCO.

Washington, D. C., 16. jul. — Predsednik Wilson je odredil, da se povabi vsi vodilni demokratični in republikanski senatorji in njemu na privatne seitanke v Beli hiši. Na ta način uva predsednik osebno razjasniti gotove zadeve v zvezi z mirovno pogodbo in ligo narodov, katere ratifikacija se morda zavleče vsled opozicije republikanskih senatorjev. Seveda je odvisno od senatorjev samih, če se odzovejo Wilsonovu vabilu.

BLOKADA RUSIJE SE NI ODPRAVLJENA.

Manjša petorica se še vedno posvetuje, ali naj odpravi blokado.

NEMCI TOŽIJO POLJAKE ZLODEJSTEV.

Pariz, 16. jul. — Svet petih je večerj nadaljeval posvetovanje, da li je umestno odpraviti blokado Rusije zdaj, ko Nemčija tehnično ni več blokirana. Ameriška delegacija — kot se poroča — je nasprotna vsaki nadaljni blokadi Rusije, ker Združene države teoretično sploh niso v vojni z ruskimi boljševiki. Končni sklep je bil zadržan za toliko časa, da predsednik Wilson poda svojo izjavo brajavnim potom. Splošno se smatra, da bo Wilson proti nadaljni blokadi, ki je proti mednarodnemu zakonu in ker Rusija ni sovražna država.

Pariz, 16. jul. — Kurt Lersner, načelnik nemške mirovne misije, je poslal mirovni konferenci noto, v kateri izreka obžalovanje nemške vlade zaradi umora francoskega podčastnika v Berlinu; izenaka vlada obljublja, da plača odškodnino in krivi bodo ostro kaznovani. Istočasno je Lersner naslovil na mirovno konferenco dolgo pismo, v katerem protestira proti zločinstvom poljskih čet, izvršenih nad Nemci v Poznanju.

ODPOR PROTI PROHIBICIJO NISKIM PANATIKUM NARASČ.

Chicago, Ill. — Naprijateljci prohibicije in prijateljci osebne svobode niso nikdar verjeli, da dožive splošno prohibicijo, zategadelj tudi niso jemali prohibicijske agitacije za resno, dokler niso stali pred dovršenim faktom — splošno prohibicijo, ki prepoveduje celo pijače, vsebujoče 2% alkohola, ki jih proglašajo zdravilni in znanstveniki za neopojne. Šele ta fakt je odprl ljudem oči, da so se pričeli organizirati proti prohibicijskim agitacijam, ki po volji prohibicionistov ne bo odnehala, dokler ne prepove uporabe vseh predmetov, ki se po prohibicijskih naukih ne smejo rabiti.

V Chicagu se je ustanovila organizacija pod imenom "Association Opposed to National Prohibition", ki ima nalogo, da izvoji dovoljenje za prodajo in izdelovanje lahkih opojnih pijač in nastopi proti vsaki agitaciji, ki ima namen preprečiti vporabo tobaka. Organizacija je inkorporirana po newyorških postavah.

Na banketu, ki ga je priredila ta organizacija, so govorniki povdarjali, da mesto Chicaga ne postane nikdar gnezdo protialkoholnih ligašev, tudi Združene države ne bodo nikdar prohibitivno nastopile proti osebni svobodi. Organizacija prične kmalu s pojasnjevalno kampanjo in pričakuje od nje velike uspehe. Kampanja se po izjavi James Arthur Seaveya razširi na vse države v Uniji.

STAVKA V TOVARNI ZA PO- LJEDELSEKE STROJE.

Chicago, Illinois. — V tovarni McCormickove kompanije, v kateri izdelujejo poljedelske stroje, je zastavkalo do štiri tisoč delavcev. Delavci delajo v departmantu, ki izdeluje stroje za žetev koruze.

Ko je ob devetih dopoldne zatulila parna piškal, so delavci odložili svoje orodje. Uradniki so strmeli, kaj to pomeni, kajti kompanija ni mogla izvesti po svojih voljunih, da se nekaj kuha med delavci.

Delavci niso priredili demonstracije, ampak so mirno zapustili tovarno.

VREME.

Chicago in okolice: V četrtek jasno in gorko. Južozapadni vetrovi. Sonce izhaja ob 5.28, zahaja ob 8.23.

8000 ITALIJANOV ODNESLO 24 MILJONOV IZ AMERIKE.

New York. — Večraj so odpluli trije italijanski parniki v Neapelj in Genova, s katerimi je 8000 Italijanov zapustilo Ameriko. Naseljeniški uradniki domnevajo, da so izseljenci odnesli s seboj 24 milijonov dolarjev.

REVOLUCIONARNO GI- BANJE V ITALIJI.

Osem ubitih in 30 ranjenih v Luceri; v Genovi sta padla dva karabinarja.

"VIVA SOVJETI!" KLICI V SICILIJI.

Rim, 16. jul. — Večraj so se ponovili delavski nemiri, izgredi in krvavi boji v mnogih mestih širom Italije. V Luceri je bilo osem oseb ubitih in 30 ranjenih. V Genovi sta mrtva dva karabinarja.

V Sestri Ponente, štiri milje zapadno od Genove so bili boji v revolucionarni; štirje rebeli so bili aretirani.

V Caltanissetti, Sicilija, je generalna stavka. Ljudstvo je korakalo po ulicah in sililo se na klci "Viva sovjet!" Stavkarji so prisilili trgovce, da so znižali cene živil za polovico.

Ministrski predsednik Nitti je dejal večerj v nižji zbornici, da je vlada storila potrebne korake za vzdrževanje reda tekom prihajajoče generalne stavke. Čete so razpostavljene po vseh mestih in vaseh in založene so v municijo in provijantom za 48 ur za slučaj, če bi bile odrezane od svojih oporišč. Nitti je napadel socialiste zaradi napovedanega generalnega štrajka, rekoč, da ni vzroka za stavko. "Italijanska vlada se ne vmešava v zadeve boljševiške Rusije, kakor se ni mešala prej v zadeve caristične Rusije, ki je bila ravno tako zločinska kot je sedanja." je rekel Nitti. Poslanci so izrekli vladi zaupnico z 257 glasovi proti 111.

STARA ŽENA KRIVA UBOJA.

Chicago, Ill. — Mme. Vera Trepagulier, ki je ustrelila dne 5. maja Paul F. Volla, je bila opoznana za krivo, da je izvršila uboj, ki se kaznuje z ječo od enega leta do dvajset let.

Bila je osem in dvajseta žena, ki je stala pred porotniki od leta 1907 na obtožbo, da je izvršila umor. Ali bila je tudi prva žena, ki so jo porotniki spoznali za krivo. Državni pravdnik je bil prepričan, da bo obsojena, kajti bila je stara žena, ki ne zna padati v omedlevice in igrati vloge ušaljane in osleparjene žene. Trepagulierjeva šteje že 59 let. Povestati tudi ni mogla povesti o goljufani in prevarani ženaki, ki vsikdar učinkuje na porotnike, posebno če zna ženska spremljati svojo povest z učinkujočimi gestami in omedlevecami. Izpovedala je, da je ustrelila Volla, ko sta se v prepiru trgala za samokres. Preprič je nastal, ker jo je po njeni izpovedi Volland osleparil za dragoceno sliko George Washingtona, ki je slikal Trumbull.

ENTENTA ZARTEVA, DA OGRSKA SOVJETSKA VLADA RESIGNIRA.

Milan, 16. jul. — Z Dunaja javljajo, da je francoski general D'Esperey poslal ultimatum Bela Kunu, zahtevajoč v imenu mirovne konference, da ogrska sovjetska vlada resignira in da se na temelju splošnih volitev organizira nova vlada, če ne, da bodo zavzniki zasedli Budapešto.

PLINSKI VRELEC ODKRIT.

Indiana, Pa. — Delavci Phillips Gas Oil kompanije so v globčini 2370 čevljev našli na plin, ki je v tako silo prihrasel na dan, da je stran porinil orodje in se užgal. Zgorele so priprave za vrtanje in bižnja poslopja.

ZAKAJ SO SOCIALISTI V STARI DOMOVINI IZ- STOPII IZ VLADE.

Sodelovanje z buržoazijo je vob nemogoče.

POJASNILLO V "NAPREJU."

Poročali smo že, da je socialno demokratična stranka na Slovenskem odklopila svoja dva zastopnika (Prepeluha in A. Kristana) iz vlade v Ljubljani. Tukaj sledi pojasnilo v stranknem glasilu "Naprej" z dne 17. junija, zakaj je stranka pretrgala stike z meščanskimi strankami:

Kakor naznanjeno, je tajništvo naše stranke naznanilo predsedstvu deželne vlade ter ostalim političnim strankam, da je izvrševalni odbor sklenil odpoklicati definitivno iz deželne vlade svoja zastopnika ss. Kristan in Prepeluh. S tem se je napravilo kratkoročno konec koalicijski vladi. Razlogov za ta sklep je bilo več kot preveč, in lahko rečemo, da ga je naše delavstvo pospravilo soglasno z največjim navdušenjem.

Naš položaj v vladi je bil naravnost nemoreen.

V dobi, ko tirja delavstvo v imenu vsega neizmernega gorja, ki ga je prestalo takom stransko vojno, in ko čuje mogočnejše in mogočnejše od vseh strani sveta slovesne avoke marnost, v dobi, ko se vse polasti slovska družbe bolj in bolj zavedajo, da bo mogoče odpraviti vse one nečiste rane, ki jih je zadal slovska zločinski politični svetovni spor, se potem zdrava socialna politika in vsepobesni svoboda ("svoboda in to veliko dobro, da odpravi sama vse one rane, ki jih trenutno povzroča" — je rekel nekdo veliki angleški državnik Cromwell) — v tej dobi se je našlo pri nas peščico zakrjenih politikov, ki so sistematično delali na to, da se pahne narodno komaj osvobojenega slovenskega naroda v najhujšo reakcijo.

Naj omenimo samo sistematično gonjo nekaterih tistov, ki so meseca in meseca klicali po viših esh in špijonah. Svarili smo zaman pred tem vramotnim pojavom. Brezvestni plašci so se valjali do ogabnosti v svojem blatu; zastupili so javno mnenje ter končno so dosegli svoj glavni namen. Neprestano denunciranje jim ni bilo jamstvo; šele z uvedbo prekega sode so se njihove reakcionarne strasti pomirile. To razdobje ostane večni madež v politični zgodovini slovenskega naroda.

Od tistih dob je začel nivo naše domače politike bolj in bolj padati. Nočemo navajati danes raznih momentov. Vsega so že v živem spominu. K notranjim nepravilnostim so pridružile še kolobole v Parizu, kjer zavzema napačnost kapitalistične politike že paradosalne obsege. Svetovna kriza, ki jo bodo razrešili le hudi neizogibni pretresi v vseh slojih ljudske družbe, se kaže bolj in bolj tudi pri nas, zavzema od dne do dne hujše oblike. Temu je tudi kriv splošni zastoj v naši politiki.

Vse dosedanje parlamentarno delovanje v Belgradu je le žalostno izpričevalo o naši politični nezrelosti in neverjetni državni nezmožnosti. In da mora imeti tako nedejstvo usodna posledica na vso notranjo politiko, bi moralo biti očitno celo tistim našim političnim krogom, za koje je vsaka kritika nad centralno vlado že začetek veleizdaje.

Poveemo odkrito, da smo nad možnostjo, da bi naši politični činitelji našli izhod iz te zapletene situacije popolnoma obupali.

Vsa naša notranja in zunanja politika je prišla na mrtvo točko.

Nezmislno bi bilo, da bi od naše strani le naprej žrtvovali svoje moči pri stvari, ki je obsojena klavrnemu neuspehu na celi črti. Sedanji neuporni notranji in zunanji položaj zakrivil v glavni (Dalje na 4. str., 3. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se na vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2687 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v objavi n. pr. (Junija 30-19) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Poslovite se pravočasno, da se vam ne skazi list.

MASAKER FRANCOZOV NA REKI

Thomas Stewart Ryan, poročevalec dnevnika "Chicago Tribune", je poslal prvo poročilo o masakru Francozov na Reki, ki ni bilo cenzurirano. Poročilo ni hujska-joče, ampak v njem se v preprosti besedi vrste dogodki kot po se odigrali, zatagadel se lahko to poročilo smatra za resnično in nepristransko.

Poročilo jasno pove, da niso bili napadali francoski vojniki, ampak da so francoske vojske napadli sinovi italijanske buržoazije v družbi italijanskih vojakov in pomorščakov. Napad je bil dogovorjen in organiziran. Napade-ne so bile francoske straže. Z nožmi so klali francoske vojske, ko so se podali na stražnici, pri tem so jih pa za-aramovali s prašiči in strahopetci.

Jugoslovani, najhajaajoči se v Ameriki, a ki prihaja-jo iz dežel, zasedenih po italijanski armadi, so vedeli, da pride do takega masakra, ker poznajo italijansko šovinistično buržoazijo v teh deželah. Francoski vojniki niso simpatizirali z Italijani, niso priznali, da je pravično, če se Reka prizna Italiji. To je zadostovalo, da se šovinistična italijanska buržoazija krvavo maščuje nad njimi in zanje priredi v malem nekakšno noč sv. Jerneja ali "Sicilijanske večernice".

Svet ni preje verjel, česa je zmožna italijanska šovinistična buržoazija. Zunanji svet je mislil, da Jugoslovani pripovedujejo bajke, ko so poročali o nasilju italijanske šovinistične buržoazije napram Jugoslovanom. Masaker francoskih vojakov na Reki pa govori bdločen jezik, da so bili Jugoslovani v svojih obtožbah še pre-skromni.

Če bi se vojniki sami stepli med seboj, bi se mogoče Italijanom še posrečilo oprati ta madež na nekakšen na-čin. Ali očitvece pripoveduje, da so italijanski vojniki streljali na stražnico francoskih vojakov na povelje svo-jih oficirjev, iz katere ni bil oddan niti en strel v obrambo in da so italijanski vojniki in pomorščaki planili nanje z noži in bajonet, ko so stopili iz stražnice in dvignili kvi-ško roke v znamenje, da se podajo. Takega čina ne opravičijo tudi najlepše besede, pa naj pridejo s kateregakoli mesta.

Zanimavo je, da Ryan v svojem poročilu pripove-duje, da je k njemu prišla deputacija italijanskih in jugo-slovanskih delavcev po teh izgredih. Pokazali so mu svoje žuljave roke, da se prepriča, da so edini ljudje, ki imajo pravico govoriti v imenu reškega ljudstva. Izjavili so, da ne čutijo prav nobenega narodnega sovraštva med sabo, ampak da vseena odločno zahtevajo, da Reka ne pride pod italijansko oblast. Prosili so poročevalca, da sporoči Združenim državam protest, v katerem pravijo, da nočejo, da Reka pride pod Italijo.

Ta zahteva italijanskih in jugoslovanskih delavcev govori jasno, da je bila zahteva Rečanov za združenje z Italijo umetno prirejena, da so za tako združitev le ita-lijanski šoviniisti.

Masaker francoskih vojakov je pa tudi svareč glas za zaveznike, da pomnože svojo posadko na Reki, kajti bati se je, da italijanski šoviniisti prirede "jernejako noč" ali pa "Sicilijanske večernice" za tam prebivajoče Jugo-slovane. Dokler ne bo vojaška sila zaveznikov tako moč-na kot italijanska, ni nobene garancije za varnost ljudi, ki se ne strinjajo, da se Reka združi z Italijo.

Družba so spremenile svoj načrt. — Nedavno so po-ročali iz Bisbeeja, da nameravajo družbe povrniti škodo rudarjem, ki so jo imeli vsled nasilne deportacije ob času stavke rudarjev. Pred par dnevi je prišel glas, da so bile izdane sodnijske tiralnice proti ljudem, ki so s silo izgnali rudarje iz Bisbeeja, da se zagovarjajo na obtožbo, da so s silo in na nepostaven način odvedli rudarje iz Bisbee-ja, ker so izvršili zločin ki se kaznuje z desetimi leti ječe.

Te sodnijske tiralnice so seveda vplivale na kompa-nije, da so spremenile taktiko.

F. C. Struckmayer, zastopnik deportiranih delavcev, je zdaj v intervjuju izjavil, da so vsa pogajanja vstavljena radi kriminalnega postopanja proti prizadetim osebam.

Civilne tožbe nimajo nobene zveze s kriminalnimi, torej je nemoče razumeti, zakaj se družbe nočejo pogo-

ditati za oškodnino zunaj sodišča. Če je kdo oproščen na kriminalnem sodišču, še ni rečeno, da ga civilno sodišče ne bo obsodilo na plačo oškodnине. Zgodi se pa lahko tu-di narobe, da je oseba na kriminalnem sodišču oproščena, čeprav je bila obsojena na civilnem, ali da je oproščena na civilnem sodišču, pa obsojena na kriminalnem.

DOPISI.

Waukegan, Ill. — Na občno že-ljo tukajšnjega slovenskega ob-ščinstva je društvo "Slovenski na-rodni dom" sklenilo na svoji zad-nji redni seji, da priredi vsako četrti soboto v mesecu domačo plesno veselico in sicer samo za Slovence in brate Hrvatve v veliki dvorani "Slovenskega narodnega doma". Pri ti plesni veselici bo igrala domača slovenska godba pod vodstvom brata John Mačka, katere bo svirala samo slovenske komade.

Prva plesna veselica se bo vrši-la torej v soboto 26. julija. Uljud-no vabimo vse Jugoslovane iz Waukegana in North Chicago, da se udeležijo te plesne veselice v polnem številu. Vstopnina je 25 centov za osebo.

Nadalje pozivljamo vse delničar-je društva "Slovenski narodni dom", da se polnoštevilno udele-žijo prihodnje redne mesečne seje, katere se vrši 20. julija t. l. ob drugi uri popoldne. Na dnevnem redu imamo več zelo važnih točk, katere je treba rešiti.

tefanijsa Grebehe,
tajnica.

Chicago, Ill. — V tovarnah za poljedeljske stroje, katere je po-znana pod imenom McCormick ali "International Harvester Co." je 15. julija izbruhnil strahok. Vše-raj, 16. julija so opustili delo vsi delavci.

Zahtevajo priznanje organizi-zacije, 20% povišanja plače in od-pravo delo od kosa.

Družba je takoj najela nekaj privatnih stražarjev, da bi pro-vočirali izgred. Toda upa se, da bodo stavarji obdržali hladno kri in se zadržali mirno ter da ne bo do dalj izsavi od najetih hujskačev, kateri ne bodo imeli nobenega opravka, ako bodo de-lavci solidarni.

Poročevalec.

Robinove črtice iz Rusije.

Sestavljen Wm. Hard.

VII.

Tročkijeva propaganda.

Robina je večkrat videl Troč-kija ob času mirovnega pogaja-nja v Brest-Litovsku. Takrat je bil Tročkij na vrhuncu svojega vpliva, ki je potem prišel polago-ma padati. Robina je bil navzoč na seji izvrševalnega odbora sov-jetskakega kongresa. Bilo je okrog polnoči, ko je planil Tročkij v so-bo bled in razburjen. V eni sapi je bruhnil iz sebe:

"Premirje je končano. General Hoffmannu noče sprejeti naše za-hteve, da Nemčija na vse puga-lati čet s vzhodne fronte na za-padno. Ne brigamo se za zavezni-ške vlade; nobenih obveznosti ni-mamo napram njim, toda mir bi ne bil demokratičen, če dopusti-mo prienikanje čet. Nikdar ne bomo dovolili tega. Generalu Hoffmannu sem odprto povedal, da pretrgamo pogajanja."

Nato je odšel, kakor bi pihnil. Ob štirih ajutraj, ko je seja še vedno trajala, se je vrnil dobre volje.

"General Hoffmann se je po-dal", je vzkliknil veselo in ploskal s rokama. "Podal se je in pri-stal na našo zahtevo, da Nemčija ne bo preimela čet na zapadno fronto. Jaz sem mu rekel, ako se ne poda, da bomo nagovorili nem-ko delavstvo direktno, in sicer takole: Ali veste, nemški delavci, zakaj nimate miru z Rusijo? Zato ne, ker nemški generali, katerih prsi so pokrite z medaljami za klanje delavcev na vzhodni fron-ti, nočejo miru drugače, kakor da smejo vzeti nemške vojske iz pri-hajajoče varnosti na vzhodni fron-ti. To sem povedal Hoffmannu in podal se je. Premirje je zopet ob-novljeno na temelju naših pogo-jev."

Tročkij je igral zelo revpo vlo-go državnika v Brest-Litovsku, toda kot propagator ni imel para.

Če je bilo treba v Brest-Litovsku agitatorja, ki bi bil naredil vtis na nemški proletarijat, tedaj je Tročkij zamaknil vzrel brez naj-manjših težav. Ko je rekel: "Ne bomo sprejeli pogojev, ki jih pi-

še nemški imperializem z mečem na telesih živih narodih. Ako ho-če nemška vlada podjarmiti dru-ge narode z militaristično silo naj pove to odprto. Mi ne bomo podpirali zločinov. Ne marame vojne, toda miru tudi ne bomo podpisali" — ko je tako govoril je bil prepričan, da je to praktič-na politika. On je trdno verjel, da ne more nihče prisiliti Rusije, da podpiše imperialističen mir. To je povedal na sovjetskem shodu v Petrogradu in povedal je v Brest-Litovsku.

Tročkij je govoril v Petrogra-du, govoril je v Brest-Litovsku in slišalo se je mnenje, toda tisti, katerim so veljale njegove besede, je bil nemški proletarijat. Su-marij njegovih besed, ki so po ne-brojnih potih dosegle nemško de-lavstvo, je bil sledeči:

"Večinoma ste socialisti. Vaša vlada hoče vsiliti imperialistične pogoje prvi socialistični vladi na svetu, toda mi, člani prve socialis-tične vlade, ne moremo niti ne bomo podpisali imperialističnih pogojev. Mi vztrajamo proti tem pogojem; odklanjamo jih. Kaj de-late vi, nemški delavci? Ali boste marširali proti nam za izsiljenje teh pogojev? Ali ne boste vstali in prekučili svoje gospodarje, ki vas silijo, da marširate proti nam?"

Te besede so bile prodirajoče — in prodrele so sčasoma. General Hoffmann je dejal, da so bile te besede najbolj strupena propa-ganda, ki je uničila disciplino v nemški armadi na vzhodu in po-gnala vojske v revolucijo. Bolj-ševiška propaganda je zmaga-la — ali takrat še ne. Tedaj je bilo nujno vprašanje, ali bodo Nemci marširali v Rusijo.

"Ne!" je odgovorjal Tročkij. On je dokazal nemškim delavcem v vojaški uniformi, kakšna beda-stoča bi bila, če bi marširali.

Lenin je pa odgovoril: "Bodo, bodo marširali."

Lenin je bil za to, da se podpiše mir za vsako ceno, ker po njego-vm mnenju bodo Nemci nadalje-vali vojno. Tročkij je bil proti, ker je verjel, da Nemci ne bodo več izstrelili niti ene kroglice na ruski fronti. Kdo se je motil?

Bilo je pa še eno pereče vprašanje. V Petrogradu je bil tiste dni privatni sestanek mnogih vplivnih članov petrogradskega sovjeta. Rešiti je bilo treba mno-ge nujne probleme, ki so ležali na republik, kakor dušeca mora. Nemška vlada je naznanila, da hoče imeti imperialističen in an-ekskluziven mir. Kaj storiti? Troč-kij je imel en sam predlog: Miru ne podpišemo. Drugi so predlagali: Ako bodo Nemci marširali, se jim postavimo v bran. Tedaj je pa počilo vprašanje: Ali se bo ruska armada bojevala?

"Da", se dejali mnogi.

Lenin je pa odgovoril: "Ne bo se ne!"

Lenin je poznal položaj bolj kot Tročkij in vsi drugi. "Ruska armada se ni bojevala pri Tarna-polu. Takrat je bil Kerenski. Vso svojo silo je porabil, da bi jo spravi-l v boj. Zavezniki so hoteli, da gredo vsi v bitko. Pa niso šli. Ne-kaj časa so šli, potem so pa beža-li, ker so morali. Rusija nima ar-made. To, kar je armada, so kmet-je, ki hočejo zemljo in kruha. Oni gredo domov. Ruska armada se ne bo nikdar več bojevala, dokler ne bo reorganizirana v novo, re-volucionarno armado. Sedanja armada ni za nič. Podpišemo mir, kakršen je in potem organiziramo novo armado."

Govoril je mirno in hladno. Ni hotel ušafiti navdušenih soder-gov, ki so mislili drugače; ni jih hotel oplašiti. Govoril pa je res-nice. Samo dvajset minut je go-voril. Razložil je položaj, kake-šen je bil v resnici. Nemci bodo napadli. Rusi se ne bodo bojevali. Ruska socialistična republika bo militaristično potlačena, in da se izognemo tej katastrofi, ostane ena sama pot, da podpiše mir.

Tedaj je Tročkij imel besedo. Pobjljal je Lenina. Soderug Lenin se grlo mori. Revolucija v Nem-čiji je na nogah. On sam je videl. Nemški soderugi niso tako hudob-ni, da bi se bojevali za brest-litov-ski mir. Kaj bo Poljska, Litva, Kurovska? Ali naj Rusija zapusti

te dežele kar tehničnimenit? Ne Poljskih letskih in litvinskih so drugov ne smejo pustiti na cedilu Rešiti jih morajo z revolucijo.

"Revolucionarne fraze na sni-mejo vpjantiti", je odgovoril mirno Lenin. Toda Tročkij je go-jel govoril in govoril dalje in do bil je soderuge na svojo stran. Mir ne bo podpisan. Lenin je o-stal sam. Nihče ga ni poslušal.

Po končanem shodu je Robin vprašal Lenina, zakaj se je pustil spraviti v kozji rog.

"Tročkij naj ima svoje vese-lje", je dejal. "Naj poskusa, ako more ugnati Nemce. Nihče ne bo bolj vesel, kakor jaz, če se mu po-sreči. Ampak jaz vem, da se mot in zato sem samo povedal soderu-gom, kaj mislim, da bodo pozneje lahko sodili, kdo je imel prav. In spoznali bodo v par dneh, kdo je imel prav."

Res so spoznali! Nemci so napa-dili na vsaj fronti, ruske čete so bežale domov in o revoluciji v Nemčiji še ni bilo sluha ne duha. Lenin je vedel!

AMERIŠKI GENERAL NASPROTUJE KOLČAKU.

Ameriški uradnik opisuje razmer v Kolčakovem sibirskem carstvu.

Joshua Rosett, zastopnik komi-teja za informiranje javnosti ame-riške vlade, ki se je pred kratkem vrnil iz Sibirije, kjer je zbiral podatke za omenjeni komitej in pomagal pri delu za Rdeči križ je objavil v newyorški "New Re-public" serijo člankov pod naslo-vo "Kolčak, avtokrat in tiran." Iz enega teh člankov povzemamo:

Ves čas v decembru januarju in februarju je Kolčak izdajal po-ziv za pozivom, da se prikladijo častniki za aktivno službo, čast-niki vseh letnikov. Čudno se mi je zdelo, zakaj ni vabil prostakov v vojaško službo in odgovor sem dobil nekoga večera, ko smo sede-li pri času v majhni hišici. Mo-ruski prijatelj je dejal, da bi bile Kolčaka takoj konce, če bi izdal poziv za obvezno vojaško službo kajti kakor hitro bi delavci in kmetje dobili orožje v roke, bi se Kolčakova diabolika mašina ras-letela v drobne kosce.

Ko sem se nahajal v mestu — sem potreboval 90 ruskih voja-kov. Obrnil sem se na generala B. "Devetdeset mož!" je vzklik-nil presenečen. "Kje jih naj vza-mem?"

"Ali nimate dveh polkov?" sem ga vprašal.

"Da. Dva znamenita polka ru-ske armade — dva izbrana polka slavne armade, ki bo rešila sveto Rusijo. Prvi polk šteje 12 častni-kov in 7 prostakov, drugi pa 10 častnikov in 9 prostakov!"

"Ali je to vse, kar imate?"

"To je moja idejalna armada. Zraven teh imam še dva adjutan-ta, dva pisarja in stenografko. Dobrodošli ste, vzemite vse."

To me je zanimalo. Monarhisti-čni listi v Sibiriji so neprestano poročali o velikih zmagah na fron-ti pri Permu in v smeri proti Sa-mari. Ko sem povprašal med "zvestimi" kako stoji Kolčakov armada, sem izvedel, da armada sestoji večinoma iz samih častni-kov stare carjeve armade; poleg tega pa ima Kolčak "moralno" podporo iz Japonske, Anglije in Francije. Kolčak sam je dal ob-javiti depeše iz Londona in Pa-riža, ki so pričale o "moralni" podpori in izražale simpatije te močnejši vlad do gibanja v Or-isku. Sazonov, bivši carjev zuna-nji minister, je v Parizu zastop-nik Kolčakove vlade.

Ni treba pojasnjevati "moral-ne podpore" Japonske. Vasko-mur je znana ljubezen, ki jo goji oficijelna Japonska napram Ru-siji. Fakt je, da je Japonska po-slala največ vojaštva v Sibirijo in to je bila tista "moralna podpora". Kolčak odprto sozraza Ameri-ko in njegovo zaničevanje ameri-ške vojaške ekspedicije, ki je o-stala v okolici Vladivostoka, n-brez konfliktov s predstavnik Združenih držav v Sibiriji. Ko je mirovna konferenca po prizna-vanju Wilsona povabila ruske stranke na sestanek na Princēvih otokih, je Kolčak naslovil posla-nico na svojo "armado," izjav-ljajoč nekompromisno, da rusko ljudstvo se ne bo nikdar pogajalo z zločinci in brezverci, da mislja njegove armade je rešiti sveto ve-ro, očistiti deželo itd. Komur so znane izjave "črnih stotnj" biv-še caristične Rusije, si lahko mi-

li, kakšna je bila Kolčakova po-lanica v celoti.

General Graves, poveljnik ameriške ekspedicije v Vladivosto-ku, je izrekel mnenje, da Sibirija ne bo pravično zastopana na mirovski konferenci, ako bo Kolčak imenoval zastopnike. Graves je vedel, da so v Sibiriji stranke, ki ne priznavajo Kolčakove vlade, in zato je bil mnenja, da s-lotične stranke tudi opravijo lo svojih zastopnikov.

General Graves je imel odpr-ve. On ni dovolil svojim četa-la bi se bojevale za Kolčakove interese, če celo boljševoji ni bi lojviti, nač pa ves čas držal v bližini Vladivostoka. Zgodilo se je tudi to, da je Graves po-ameriške patrulje v kraje, k- Kolčakovim napadli delavce kmete in Američani so prepre-čenjenje zadnjih.

Kolčakovo častopisje nepre-sto napada Ameriko in Ameri- Wilsona velikega sanjca. Kol- je izgubil vse nade, da bi mu-merika pomagala pri nje- imperialističnih ambicijah, ka-mu pomagajo Japonska, Angli- in Francija.

Neki uradnik zemstva v Vla- vostoku, ki ni naklonjen boljši- kom, je dejal, da bi Rusi sami tro obrčunali s Kolčakom in n-ovo avtokratično bando, ako- na bilo v Sibiriji Japoncev in de- gih tujecev.

Satiričen intervju s Viljemom. Kolčakov zahteva obrava- navo proti štirim tujcem.

London. — V listu "Killin- killdodge Sentinelu" je izšel sa- tiričen intervju s bivšim kaja- jem, ki je svede izsiljen in i- teri je precej razburil gotove ki- ge v Londonu. Nekateri sumi- da je intervju spisal znani dra- tik in satirik George Bern- Shaw. Intervju se glasi:

"Korrespondent Sentinele je bil dovoljen, da sme obiskati ljema Hohenzollerna v Ameri- genu in našel ga je sedetega mizi, ko je pisal zgodovino vo- za neko ameriško tiskovno de- bo. Ekskluziv je govoril o ra- ravani obravnavi proti nje- Londonu in izjavil je, da p- prostovoljno v London pod d- čimi pogoji. Sodilce ne sme i- ši nenavadnih kazni, ki niso v- vadi v civiliziranih državah in izključujejo pučavnikovanje kakšni St. Heleni ali na Azor- skih otokih. Surtina kazen ne- biti v veljavi, čeprav se temu- tujajo Združene države, in s- mora biti kršenje nevalno kaznovano s smrtjo. Dalje je- veljati smrtina kazen za me- rojno zaroto proti miru med- rodi. Sodilce mora povšečiti obtožnice držav, ki so bile v- ni in neutralnih držav, ki so- le škodo valed vojne. Na z- klopi morajo sedeti štirje ka- in dva predsednika. Ako bo- tofenci obsojeni na surt, s- morajo biti obsojeni skupaj s- njih in latih veljavi in ekste- se mora izvršiti javno. Odr- ni ministri vseh prizadetih morajo biti obtoženi in v- ekstremno kaznen. Obtoženi- majo pravice do svobode re- procesa, toda njihova dost- tva odbrla, ki so jih imeli v- avgustom 1914. Obravnava- biti javna in vsi vodilni ča- morajo priobčiti zapisnik na- žavno stroške. Njegovo velj- stava nemški cesar ima pravico- se sam zagovarja in da laha- prakuje svoje soobtožence."

Končno je rekel Viljem, da- ne zanima priatranost sodni- ako bodo sprejeti njegovi po- in upa, da bo imel v London- lo zabavne ure."

Proti dragosti na Francoz- Pariz. — Francoška vlada- torej izdala več naredb proti- kulacijam s civilni in za zni- cen. Vlada bo podvojila javne- hinje v Parizu in ustanovila- daljine jedilnice, ki bodo po- nim nadzorstvom. Dalje bo v- narekovala cene fiivilom, ki- rokah vojnega ministrstva in- ločene so ostre kazni za i- tante z Brezēm. Odrubiti- civilne politične pravice in v- ve trgovine se začelo zapu-

Zastavni, svetli posilank- Dunaj. — Graf Brockdorff- zau, ki je načeloval nemški- ni delegaciji v Versailles- imenovana poslanikom v Ne- Avstriji. Avstrijska vlada s- sprejela.

1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 26

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Premirje na Koroskem. — Ljubljanski dopisni urad poroča dne 9. junija iz poluradnega vira: Potem, ko se je bilo dne 7. junija t. l. popoldne, premirje med kraljevinami Srbom, Hrvatov in Slovenijem ter Nemško Avstrijo pravovestno sklenilo in so ga bili za podpis veljavno legitimirani nemški delegatje podpisali ter se je bil o tem sestavljen in podpisan protokol, sta obe strani izdali povelje za ustavitev sovražnosti ter sta ga izvedli. — Nekaj ur pozneje, ko naj bi se izvršili podpis za ratifikacijsko postopanje obljubljenih nadaljnjih izdanih pogodb, je nemško-avstrijska delegacija izjavila, da teh ne more podpisati. — Za tri dni trajajočih pogajanj, ki so se vršila v Kranju, preden je bila pogodba definitivno gotova, so se nemško-avstrijski delegatje zopet in zopet sklicevali na neki koncem maja v Parizu po ententni izdan sklep, ki da je po zval obe stranki, naj izpraznita celovsko kotlino. Na ta sklep so se nemško-avstrijski delegatje sklicevali po podpisu pogodbe, trdeč, da so se motili glede njegove dalekosežnosti, zakaj Nemška Avstrija po zmislu tega baje izdane sklepa nikakor ne more ničesar več odrediti glede celovske kotline. Nato so izjavili jugoslovanski delegatje, da se je pogodba izgotovila pravnoveljavno in končnoveljavno in da se bo, ker dela nemško-avstrijske delegacije uvedbi ratifikacijskega postopanja težkoče, izročila vladi kraljevine Srbom, Hrvatov in Slovenijem, da jo shrani in izvede ratifikacijo. — Na podlagi teh, s svojerodnim podpis nemško-avstrijske delegacije ugotovljenih dejstev se Jugoslovani v polni mieri drže te pogodbe za premirje.

PRODUKCIJA PREMOMA.

Govor sodr. Ant. Kristana v narodnem predstavništvu dne 5. junija.

Predmet, ki ga je spravila interpelacija o produkciji premoga na dnevni red, je zelo važen. (To spod interpelant vprašuje med drugim, kaj hoče gospod minister ukreniti, da se zviša produkcija premoga in tako odstrani nevarnost, ki preti našemu narodnemu gospodarstvu.)

Gospod minister je odgovoril, da se je od aprila dalje produkcija premoga znatno dvignila, in si eer samo v Sloveniji od 200 na 360, celo na 380 vagonov dnevno. Podal je nekaj podatkov, glede produkcije premoga v Bosni, Hrvaški in Srbiji. Odgovor pa je ne popoln. Meni se zdi, da bi bilo itak treba vse to precej reorganizirati, kar se je na tem polju do sedaj storilo. Slučajno sem jaz v pokrajinski vladi za Slovenijo oni, ki je imel zadnje mesece opraviti več ali manj s produkcijo premoga, in se moram še sedaj pečati s vprašanjem, kako bi se produkcija kolikor toliko dvignila. Toda ena stvar je, ki nam ovira naše delo, namreč — sklepi centralne vlade v Beogradu. Dne 20. maja t. l. je namreč belgrajska vlada, ne da bi nas zaslislala, ne da bi zaslislala osrednji montanistični urad v Ljubljani, enostavno prekučnila vse naše dosedanje korake in odredila isto novo razdelitev premoga v Sloveniji po naslednjem ključu:

36½% celotne produkcije je dobila južna železnica, ki vozi po celi Sloveniji in Hrvaški do Siska. (to je dnevno 73 vagonov); državna železnica je dobila toliko, kolikor rabi, namreč 8¼% celotne produkcije (17 vagonov dnevno), državna železnica na Hrvaškem in v Slavoniji tudi toliko, kolikor je zahtevala, namreč 16½% celotne produkcije ali dnevno 33 vagonov; srbskim državnim železnicam se je pošiljalo v Zemun 12% celotne produkcije (24 vagonov dnevno). Dalje smo dajali hrvaški industriji 17,75% celotne produkcije (35½ vagonov dnevno). Nam je ostalo za domačo industrijo v Sloveniji 31%, to je kakih 60 vagonov dnevno.

Ta razdelitev se je izvršila po dogovoru s tozadevnimi faktorji. Ključ za množino premoga, ki ga dobi na pr. industrija v Hrvaški in Slavoniji, se je določil na temelju tozadevnih razgovorov, istotako se je določila potom razgovora količina premoga za hrvaške železnice. Naši uradi so torej

razdelili premog tako, kakor so želeli interesi in kakor je bilo prav.

Dne 20. maja pa pride ukrep ministrskega sveta: Južni železnici se daje odslej samo 18% produkcije, državnim železnicam 12 odstotkov, srbskim 12%, za industrijo na Hrvaškem 15%, za industrijo v Sloveniji 15%. Na podlagi tega sklepa dobi torej industrija v Sloveniji mesto dosedanjih 60 vagonov dnevno samo 30 vagonov. Tudi južna železnica, ki je za nas najvažnejša proga, dobi mesto 73 vagonov odslej samo 35 vagonov dnevno itd.

Ko sem vprašal pri kompetentnih faktorjih, kako pride ministrski svet do tega in kdo je to razdelitev predlagal, mi reče šef-ministrstva za šume in rude: "Neznani. Nikdo ne ve povedati, kako se je prišlo do tega. Vem tudi, da odslej ne bo več ministrstvo za rudarstvo razpolagalo s premogom, ampak ministrstvo zaobračaja. Nekega dne je prišel v Ljubljano gospod Matič, ki se je legitimiral kot uradnik ministrstva zaobračaja, da prevzame vso razdelitev celotne produkcije premoga v Sloveniji. Vprašali smo ga, da napravi anarhijo v že urejenih razmerah. "Tako je zaključeno!" Vprašali smo dr. Antula, sekcijekega šefa v ministrstvu za rude: "Kako ste prišli do tega?" Odgovoril mi je: "Neznani. Mene nje niko pitao."

Gospodje, o tako važnih stvarih se sklepa, ne da bi se vprašalo za svet ministrstva za rude. To se ne sme več dogajati. Če hočemo, da se bo naša produkcija premoga dvignila, se mora sodelovati z vsemi kompetentnimi faktorji, ki pridejo v poštev. Če smo sami delali razdelitveni predlog za mesec maj ali april, smo ga napravili vedno na temelju dogovora, na temelju resnične potrebe. To pa, kar je napravil ministrijski svet, se je sklenilo kar tjavendan, ne da bi se zaslišali kompetentni organi, ki so imeli na tem polju izkušnjo in ki so poznali vso to produkcijo.

Jaz mislim, da je napaka v tem, da ni ministrstvo za rude vzelo cele premogovne akcije v roko tako, kakor bi bilo treba. Jaz pogrešam pri ministrstvu za rude enega oddelka: takozvanega montanističnega centralnega urada, ki bi imel svoje filijale v Zagrebu, Zadru, Ljubljani, Sarajevu in Beogradu in ki bi skušal dvigniti produkcijo premoga res tako, kakor je treba. Jaz vem, da na Hrvaškem cela vrsta premogovnikov stoji; ljudje ne vedo, kaj bi delali, ker ni od nikoder nobene iniciative in ker ministrstvo za rude ne odgovori na nobeno vprašanje tako, kakor bi bilo treba. Prav tako je v Bosni.

Vem, da se med vojsko produkcija premoga ni mogla dvigniti; kajti med vojsko so šli v rudnike delat kmetijski sinovi, da so se izognili vojni obveznosti. Ti so se vrtnili ob razsulu Avstrije nazaj na svoje kmetije in pustili naporu rudarsko delo. Prehrana rudarjev je bila slaba, zato tudi njih delavna moč ni bila taka kakor v dobi pred vojsko, ko je bilo razmeroma vsega dovolj.

Med vojno se je delal v rudnikih takozvani "Raubbau", ker se ni šlo za to, da bi se delalo sistematično v že načrtih rovin in iskalo nove žile, ampak se je šlo samo za to, da se veliko izkopije. Razume se samoposebi, da je material v rudnikih, ki se je rabil 4 leta vojne (oni v ozki in druge rudniške priprave) takorekoč popolnoma obrabljen; med vojsko je manjkalo v rudnikih vseh mogočih potrebščin; delalo se je s takozvanim "vojnim o'ljem" ("Kriegsoel") ter drugimi vojnimi surogati, ki so razjedali železje.

Na vse te stvari bi moral paziti, kakor rečeno, en organ: centralni montanistični urad za celo kraljevino Srbom, Hrvatov in Slovenijem. Tega urada manjka; ta urad se bo moral ustanoviti kot rezultat te interpelacije. To je v interesu nas vseh, ker vemo, kako hudo je, če smo s premogom tako slabo preskrbljeni kakor smo bili v prvih mesecih naše nove države.

Ena točka pa, ki jo je gospod interpelant povdarjal, se mi ne zdi prava: to je namreč neprestano hujkanje proti nemškimi in sploh drugorodnim uradnikom v naših krajih. Mi smo danes narodno edinstvena država, toda v tehničnih strokah smo navezani še dolgo na tuje uradništvo in bomo morali vabiti k nam tuje in-

ženirje, pa naj bodo Nemci ali Čehi ali kdor si bode, ker bomo rabili tehnično izobražene ljudi, kakršnih med lastnimi državljani še nimamo dovolj. Mislim, da je popolnoma napačno, če navajamo danes take momente kot vzrok, zakaj se produkcija ne dvigne. Jaz sem popolnoma prepričan, da se naši inženirji, pa naj si bodo nemške ali katerekoli narodnosti, brez izjeme trudijo v polni zavesti svoje dolžnosti za povzdigo naše industrije. Tiste ljudi, ki so med vojno iz nacionalne mirne delali drugače, je delavstvo samo na dan prevrata spodilo. Toda oni uslužbeni, ki jih je delavstvo pustilo, so delali ves čas marljivo in so dosegli rezultate, o katerih je pripovedoval gospod minister.

Mislim tedaj, da ni prav, če govorimo o povzdigi našega rudarstva, pa obenem udarjamo po inženirjih tuje narodnosti. Kajti, gospodje, mi moramo eno vedeti: v naši državi imamo približno 50 premogovnikov, a imamo komaj 50 svojih rudarskih inženirjev v celi kraljevini SRS. Mi nimamo nobene montanistične visoke šole; naše mlade akademike podijo iz Leobna domov. Ustanovili smo sicer rudarsko šolo za vzgojo paznikov in delovodij v Celju, da dobimo vsaj osobe, ki bo porabno za nadzorovanje dela v rudnikih. Do lastnega naraščanja rudarskih inženirjev pa še daleč! Zato ta točka v govoru interpelanta po mojem mnenju ni bila srečna.

Jaz sem mnenja, da ima današnja debata ta namen, da pokaže ministrstvu za rudarstvo važnost vprašanja o povzdigi produkcije. Glede Slovenije ni treba imeti v tem oziru nobenega strahu. Pri nas se je napravilo vse, kar je bilo znenkrat mogoče. Več se sedaj ne da storiti, ker ne moremo samo producirati, ampak moramo tudi tudi vse rove opraviti v red, da bo mogoče v prihodnosti producirati sistematično. Delavstvu imamo dovolj, zlasti ker so zadnji čas Nemci odsvolili naše rudarje na Vestfalskem in nam jih poslali domov. Isto se je zgodilo tudi našim delavcem v leobenem in segrabenskem revirju na Stajerskem. Pač pa je treba nekaj ukreniti na Hrvaškem, ker se tu premalo dela; prav tako tudi v Bosni. V Bosni se je začelo delati po interelantovem receptu, da se je namreč več strancev — strokovnjakov izgnalo, mesto da bi se bili še novi privabili v deželo, ker se nujno rabijo. Isto velja o Srbiji.

(Koniec prihodnjic.)

ZAKAJ SO SOCIALISTI V DOMOVINI IZSTOPILI IZ VLADE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

meri poklicani činitelji sami; zato naj si sedaj sami pomagajo iz zadrege, naj sami nosijo odgovornost za nadaljnji katastrofalni potek dogodkov. Svarili smo dovolj. Odgovorilo se nem je z hujskanjem in s kolom.

Zunanji položaji bo sledila notranja, kakor drugod, tako pri nas.

Gospodujoči razred ni v stanu rešiti notranjih problemov, še manj pomagati žrtvovanim našim bratom na jugu in na severu. Povoljna rešitev vseh teh nalog je odvisna le od pozitivnega smotnega dela našega proletarijata vsega sveta. Stiki s tem proletarijatom so za nas in za ves narod vse bolj važni nego stiki z buržoazijo.

Skrajni čas je, da pričnemo tudi doma z zavestno opozicijo. Napake v naši politiki se bodo še bridko gnaševale. Tisti, ki so v svoji politični nesposobnosti vse to povzročili, bodo še polagali račune.

Naša pot je ena: Potom, organiziranega delavstva in praktičnega udeleževanja njegovih težnj naprej do zmage vseh pravih socialnih in narodnih pravic.

Z nami je proletarijat vsega sveta. Z nami ves razvoj dogodkov.

Zato smo nepremagljivi, zato je bodočnost naša!

Velike povodnji v Argentini. Buenos Aires, Argén. — V južnem delu provincije Buenos Aires je utonilo milijon ovac in več kot 100.000 glav goveje živine valed povodnji, ki je nastala po enomesečnih deževnih nalivih. Poplavljeni pokrajine, večinoma pašniki, so bile več kot teden dni izolirane. V hrbi ob železnici Trans-Adine je za zapadel sneg, ki je na nekaterih krajih 25 centimetrov debel.

Z ognjem in mečem.

Zgodovinski roman.

Poljski spisatelj Stanisław Lem. — Prevajalci Podganski.

Nadaljevanje.

Vsi predniki njegovi, začeni od prednika Stovejke, so se razveselili v nebesih, ker se je skazal poslednji lastnik zervikaptura takega junaka.

Ta napad, katerega so se udeležili večinoma rumeljski in silistrijski Turki in kanova jančarska garda, je bil še krvavejši od vseh prejšnjih ter je tudi nakopal strašno burjo na glavo Hmelniškega. Rotil se je poprej, da se bodo Poljaki s manjšo besnostjo borili s Turki, češ, če mu kan da ta krčela, gotovo dobi tabor. Sedaj je moral tolažiti kanovo jezo ter kupovati si njih naklonjenost z darovi. Kanu je poslal deset tisoč dolarjev. Tuhej-beju, Korz-agi, Sub-agaziju, Nurađinu in Galgi pa po dva. Taboriščni služabniki pa so šli med tem slatiči mrlice. Vojski so mirno počivali do jutra, prepričani, da napada to noč več ne ponove. Spali so vsi neprebudno spanje razum straš in gospoda Podbipete, ki je vso noč ležal na zemlji ter hvalil Boga, da mu je dovolil spoštiti svojo obljubo ter ovekovečiti svoje ime.

Drugo jutro je bil pozvan h knezu, ki ga je močno pohvalil. Vojski pa so ves dan v tolpah hodili pozdravljat junaka ter ogledovat si odsekane tri glave. Vsi so glasno obendovali nenavadno njegovo moč.

Strašen rabelj ste, so govorili plemiči. Znano nam je bilo o vas, da ste hraber vitez, pa tega le nismo pričakovali, da bi z jednim mahljajem odsekali tri glave. Tak mahljaj bi vam mogli celo očeki zavidiati.

Veter tako ne sname čepk, kakor je snel s pleč te glave! so dejali drugi.

Vsi so stiskali roko hrabremu vojaku, ki je stal s povešenimi očmi vselega lica, kakor devica pred poroko.

"Dobro so se postavili!" je odgovarjal skromno in ponižno.

Okrog šotora je nastajal čedalje večji hrup. Zagloba, Skretuski in Volodijevski so pozdravljali prišlece ter pogostili jih s pripovedkami — ker drugega okrepčila niso več imeli — o junakem činu gospoda Podbipete. Naposled, ko so prišleci jeli že odhajati, prišel je še gospod Marko Sobieski, starosta Krasnostavski v spremstvu gospoda poročnika Stempovskega Longin jim hiti naproti.

"Pri vas je torej danes praznik!" reče Sobieski, ter stisne roko Skretuskemu. "Vaš prijatelj je izpolnil danes svojo obljubo."

"Hvala bodi Bogu!" odvrne starosta. "Sedaj se brž ko ne smemo nadejati, da vas kmalo pozdravimo a 'kosmato roko'. 'Kaj ne? Ali imate že katero izbrano!'"

Gospod Podbipeta se smeje ter zarudi do ušes.

"Po vaši zmedenosti opažam, da je tako. Sveta vam je dolžnost skrbeti za to, da ne zgine vaš rod!" nadaljuje starosta. "Bog daj, da bi se na vsakem kamnu rodili taki vitezi, kakor ste vi štirje!"

To rekši začne stiskati roke hrabrim vojakom, ki so bili veseli, da so slišali pohvalo iz njegovih ust, ki je bil zrealo hrabrosti, časti in vseh viteških čednosti. Bil je pravi Mars, na katerega so se obilno zivali darovi Božji. Svojega rečeš. Sam knez Jeremija je visoko cenil njegovo hrabrost in vojaške njegove sposobnosti. Bil je zvezda nenavadne velikosti na obnebu poljske ljudovlade, toda njen blek je po naredbi Božji prevzel na njen mlajši brat Janek, in ona je ugasnila prezgod ob času splošne bede.

Naši vitezi so bili močno veseli junakove hvale. Pa še ni bilo dovolj.

"Dokaj sem že slišal o vas od kneza", nadaljuje Sobieski, "kateri vas ljubi nad vse druge. Ne čudim se torej, da mu služite, ne brigajoč se za povikanje, katero bi ložje dosegli v kraljevih praporih."

"Mi vsi pripadamo h kraljevim husarjem razum Zaglobe, ki je kot prostovoljec tukaj po svojem lastnem nagibn", odvrne Skretuski. "Da pa ravno v knezovih vrstah služimo, godi se to prvič iz ljubezni do kneza, drugič pa radi tega, ker smo hoteli doživeti pri njem največ vojak."

"Prav imate. Sploh pa mislim, da bi gospod Podbipeta pod nobenim drugim vojskovodjem ne bil našel tako lahko onih treh glav", odvrne starosta. "Kar pa se vojske tiče, smo je res že vsi siti."

"Boj nego kruha", odvrne Zagloba. "Že od ranega jutra so prihajali k nam s pohvalami, nobenega pa še ni bilo, ki bi nas povabili na kupico žganjice, da si bi mu bili močno hvalečni za to dobro delo."

Po teh besedah Zagloba pozornost pogleda v oči starosti Krasnostavskemu, ki se prijazno nasmehne ter de:

"Že od večerajnega dne nisem imel ničesar v ustih, toda požirek žganjice se bo nemara še našel v kaki steklenici. Povabim vas torej na kosile, gospodje!"

Tovariši so jeli zmerjati Zagloba za njegove besede. Poslednji zapazivši svoje napako, se je opravičeval na vse mogoče načine.

"Saj se nisem vsiljeval", je dejal, "ker bi bilo tudi nasproti mojej časti, raje svoje dam, nego bi jemal tuje. . . če nas pa hoče pogostiti tako vzvišena oseba, kakor je Sobieski, bi bilo tudi jako neotesano, ne sprejeti povabila."

"Pojdite toraj", odvrne starosta. "Jako prijetno mi bo, pobesedovati nekoliko z vrtni ljudmi. Dokler Kozaki molče, imamo čas. Na prigrizljaj vas ne vabim, ker sami veste, da je že za konjsko meso trda. Če nam Kozaki ubijejo kako kljuse, takoj na stotine mož stega roke po njem. Kar pa se tiče žganjice, imam je sprav-

ljene še dve steklenici, katero za sebe ne bi shranjeval."

Na tako prošnjo Sobieskega so se naposled podali vsi v njegov šotor. Naprej pa je hitel poročnik Stempovski, da je pripravil nekoliko kuharja in konjetine. Zagloba je postal precej pozidane volje, opazivši svojo priljubljeno hrano.

"Kakor hitro nas njegovo veličanstvo kreši obleganja, planemo vsi takoj k vozeval s hrano, kjer najdemo gotovo dokaj vsakovrnih sladčih. Tam vsi raje pasejo svoje treh negu bi služili domovini. Tudi jaz bi raje del kosil, nego bojeval se s temi barbari; toda po kraljevini očmi se bodo nemara nekoliko kmakeje potegnili za nas."

"Mi smo si prisegli, da popadamo do naslednjega", reanobno odvrne Sobieski. "Tako di učini. Hrana nam je že pošla, pa kar kuhaj, tudi smodnika že primanjkuje. Komu genu bi tega ne povedal, toda vam to smem. Kmalu bomo imeli samo sablje v rokah, pripeljani na smrt. Daj Bog, da bi kmalo prišel ku to je še naša poslednja nada. On bi nam davno prišel na pomoč, ko bi znal, v kak kritičnem položaju se nahajamo, pojedajoč slednje griljeje konjetine."

"Radi bomo žrtvovali svoje življenje", meni Skretuski.

"Ko bi se našel kdo, ki bi naznanil k našo stisko?" reče Zagloba.

"O, ko bi se našel tako vrl človek, ki bi pal prikristi se skozi sovražni tabor, reči pridobil neumrljivo slavo", reče Sobieski. "si nemara črna vojska še ni zbrana, bi sama ljeva navzočnost vtegnila razprašiti vstaje. Toda kdo bi se lotil tega posla, ko je Hmelni tako zagostil vsa pota, da niti miš ne opazna more priti skozi. Ne, nikogar ne, očitno je je vsem namenjena smrt."

"Hm! . . . Mahoma mi je šinila v glavo vrstna misel!" reče Zagloba.

"Kaka? Kaka?" vpraša starosta Krasstavski.

"Vsaki dan dobimo kako perišee ujetnih. Ali bi ne bilo mogoče podkupiti katerega nj. Naj bi se delal, kakor bi bil nam ušel, potem bi odrinil h kralju."

"Moram se o tem posvetovati s knezo", reče starosta.

Gospod Longin se globoko zamislil, da se je kar čelo nagrbnilo. Naposled dvigne glavo ter reče:

"Jaz hočem se preriti skozi njihovo koočee."

Vitezi slišati te besede, skočijo začuden koncu.

"Vi, gospod, bi si drznili kajtakega?" kliče Sobieski, ter vdari z roko po mizi.

"Ste li prevdaril, kar govorite?" vpraša Skretuski.

"Davno sem že mislil na to", odvrne yin, "ker že dolgo se žuje mej vitezi govda je treba naznaniti kralju revni naš pol. Davno sem že premišljeval o tem ter napo obljubo, da pojdem, če mi Bog skaže milost, izpolniti svojo prvo obljubo. . . Nečim ž sem; tudi bi ne bila velika škoda, če me K ali Tatarji posekajo na poti."

"Gotovo vas posekajo!" zakliče Zagloba. "Saj ste slišali besede gospoda Staroste, d to očitna smrt!"

"Tako je, toda kaj za to, brate!" od Longin. Če Bog hoče, mi niti lasu ne skrivijo glavi; če me pa ugonobe, da mi v večnosti primerno plačilo."

"Toda ugrabili in mučili vas bode po potem še le umorili na najgrozovitejši način, ste res prišli ob pameti?" zagromi Zagloba.

"Nu, kaj zato! Tudi vkljub vsemu vendar pojdem", odvrne mirno Litvin.

"Ptica ne preleti, vi pa hočete prelet z! Takoj vas ustrelje kakor vrabea. Obkopal nas kakor jabece v jami."

"A jaz vendar pojdem", ponovi Longin. "Dolžan sem Bogu hvalečnost, ker mi je d lili izpolniti obljubo."

"Vidite ga no!" reče obupno Zagloba. moj Bog! Ukažite ki raje kar tukaj od glavo ter jo vstreliti iz topa čez sovražnikov bor; samo na ta način bi vtegnili priti mi. "Saj mi dovolite iti, gospodje", reče seč Litvin ter sklene roke."

"O, ne! ne pojdite sami. Tudi jaz pojdem vami", reče Skretuski.

"Na, takrat pojdem tudi jaz!" dostavi lodijskaj, udarši z roko po sablji.

"Oh, naj vaju ubijejo kroglice!" zakriči globa. "Premalo jim je še krvi, premalo smrti, premalo krogelj. . . Brž ko ne vaspreseda življenje! . . . V takem slučaju p te, mene pa pustite na mira. . . Naj vas tam paj pobijejo. . ."

Po teh besedah Zagloba kakor beseno begati po šotoru. "Bog me kaznuje!" me "ker sem se pridružil takim veterinjakom!" posled se vstavi pred Skretuskim, položi križem na hrbtu ter jeano ga gledajoč, reče:

"Kaj sem vam ušnil, da me pregajate?"

"Bog obvarji! . . . S čim naj bi vas njali?"

"S tem, da si gospod Podbipeta izmi tako reči, ki jih ni moči izvršiti. Od onega ko je obglavil tri največje turške bedake, stal je sam četrti. . ."

"Grdo je slišati!" seče mu v besedo Litvin. "Njemu se tudi ne čudim, pa tudi temu nadaljuje Zagloba, pokazavši na Volodijevga. On lahko skoči Kozaku za goleno, ali kakor boode zapil v pasji rep ter izme najbrže prerije skozi. Čudim pa se vam, Namesto, da bi ju avarili pred nevarnostjo, se prigovarjate, pa še sami hočete iti s nj. Vi nas vse izpostavljate očitnej pogubi! . . . Nikdar bi ne bil pričakoval kaj takega od nika, katerega smatra knez za razumnika. . ."